



DONOR Tietoa spermanluovuttajalle

Kuvaus: Spremanluovuttajan infokirje DONOR

Yleistä

Luovutettuja siittiöitä voidaan käyttää hedelmöityshoidoissa, mikäli miehen omat siittiöt puuttuvat kokonaan tai jos siittiötuotanto on voimakkaasti häiriintynyt. Lahjasiittiöitä voidaan käyttää myös, jos mies on vakavan perinnöllisen sairauden kantaja. Lisäksi luovutettuja siittiöitä voivat tarvita naisparit ja itselliset naiset.

Kuka voi toimia luovuttajana

Naistenklinikan spermapankin luovuttajiksi hyväksytään 20 - 45 vuotiaat terveet, tupakoimattomat ja vapaaehtoiset miehet, jotka haastattelun, terveystietolomakkeen ja tutkimusten mukaan täyttävät Suomen hedelmöityshoitolain vaatimat kriteerit toimia sukusoluluovuttajina. Luovuttajalla itsellään tai hänen suvussaan ei saa olla sellaisia perinnöllisiä sairauksia, jotka voisivat aiheuttaa vakavan sairauden hoidosta syntyvälle lapselle (peruskromosomisto tutkitaan verinäytteenä). Luovuttajalla ei myöskään saa olla tiettyjä infektiosairauksia, kuten klamydia, tippuri, syfilis, hepatiitti B, hepatiitti C, ja HIV. Siemennesteen laadun tulee täyttää spermapankin asettamat kriteerit ja sen tulee kestää hyvin pakastusta.

Vaikka siemenneste olisi laadultaan normaalia, se ei välttämättä kestä tarvittavaa pakastus- ja sulatusprosessia riittävän hyvin, jotta luovutuskriteerit täyttyisivät. Tämän vuoksi vain pieni osa luovuttajaehdokkaista voidaan hyväksyä luovuttajiksi.

Viimeisen luovutuskerran jälkeen infektionäytteet tutkitaan uudestaan ja vasta sen jälkeen voidaan sperma ottaa käyttöön hedelmöityshoitoihin. Luovuttajan ulkoiset ominaisuudet (ihon väri, pituus, silmien että hiusten väri, etninen tausta) kirjataan ylös.

Spermanluovuttaja on yleensä saajalle tuntematon, mutta hän voi myös olla saajan tuntema henkilö. Kaikissa tilanteissa sukusoluluovuttajan tulee suostua siihen, että hänen henkilötietonsa ilmoitetaan Valviran ylläpitämään viralliseen luovuttajien rekisteriin (Luoteriin). Hedelmöityshoitolain mukaan luovutetusta sukusolusta syntyneellä henkilöllä on 18 vuotta täytettyään oikeus saada klinikalta luovuttajan tunnus ja näin selvittää Valviran kautta luovuttajan henkilöllisyys. Tiedon saannin edellytyksenä on, että vanhemmat ovat kertoneet lapselle, miten hän on saanut alkunsa.

Miten luovutusprosessi käytännössä etenee?

Varaa aika siemennesteen analyysiin ja koepakastukseen, puh nro 017-17 2718.

Näytteenanto



Siemennestenäytteenanto tapahtuu klinikalla sitä varten varatussa huoneessa. Näytteestä tutkitaan siittiöiden kokonaismäärä ja siittiökonsentraatio. Tämän jälkeen tehdään koepakastus ja –sulatus. Ennen näytteen antamista suositellaan **1-5 vuorokauden pidättäytymisaikaa**.

Lääkärissäkäynti

Jos siemennesteen kriteerit täyttyvät, ohjataan sinut lääkärin vastaanotolle. Lääkäri tekee arvioinnin soveltuvuudestasi luovuttajaksi terveystietolomakkeen ja haastattelun avulla. Verinäytteestä tutkitaan kromosomit, syfilis, hepatiitti B, hepatiitti C ja HIV ja virtsanäytteestä klamydia ja tippuri.

Jos siemennesteen kriteerit eivät täyty ja luovutusprosessi keskeytyy, saat myös mahdollisuuden keskustella puhelimitse lääkärin kanssa tilanteesta.

Lahjasukusoluneuvonta

Luovuttajaehdokkaalle ohjelmoidaan neuvontakäynti psykologilla. Mikäli sinut todetaan sopivaksi luovuttajaksi ja haluat edelleen jatkaa luovutusprosessia, laaditaan luovutussuostumus.

Luovutussuostumus

Luovutussuostumus on kirjallinen asiakirja, jolla luovuttaja

- suostuu antamaan siittiöitään käytettäväksi toisen parin/henkilön hedelmöityshoidossa
- määrittää suostumuksen voimassaoloajan, joka rajaa sukusolujen tai niistä syntyneiden alkioiden käyttöajan
- saa asettaa ehtoja kenelle hänen sukusolujansa saa käyttää
- voi halutessaan antaa suostumuksen myös siihen, että hänet voidaan vahvistaa hoidon tuloksena syntyneen lapsen isäksi (koskee ainoastaan tilanteita, jossa on myös annettu suostumus siihen, että siittiöitä saa käyttää itsellisen naisen hoidossa).

Enimmillään luovutettuja sukusoluja saa käyttää 15 vuotta luovutusajankohdasta. Luovuttaja voi milloin tahansa perua suostumuksensa, jolloin säilytyksessä olevat siittiöt hävitetään. Peruutus ei koske jo aloitettuja hoitoja ja se on tehtävä KYS:n lisääntymislääketieteen yksikköön.

Kun henkilö on hyväksytty luovuttajaksi, hänestä käytetään luovuttajan tunnusta, joka arkistoidaan luovutussuostumukseen lisääntymislääketieteen yksikköön. Tunnusta ei anneta hoitoa saavalle henkilölle. Vain lapsi, joka on saanut alkunsa luovutetuista siittiöistä, voi halutessaan saada tunnuksen KYS:n lisääntymislääketieteen yksiköstä täytettyään 18 vuotta.

Siemennesteen luovuttaminen

Luovutuskertoja on yleensä 6-10 siemennesteen laadusta riippuen. Luovutusten tulisi tapahtua mahdollisimman lyhyellä aikavälillä. Toivomme, että pääsisit näytteenantoon vähintään 1-2 kertaa viikossa. Luovutusprosessin ei tulisi kestää yli 3 kuukautta. Mikäli luovutusprosessi kestää yli 3 kuukautta, tutkitaan verinäytteestä infektiosairaudet uudestaan.



Luovuttajan oikeudellinen asema

Spermanluovuttajalla ei ole juridisia oikeuksia eikä velvollisuuksia syntyvää lasta kohtaan. Kuitenkin, mikäli olet antanut suostumuksesi siihen, että siittiöitäsi voidaan käyttää itsellisen naisen hoitoon, voit myös antaa suostumuksen hoidosta syntyneen lapsen isyyden vahvistamiseksi. Tällöin sinulle saat-
taa tulla velvollisuus esimerkiksi huolehtia lapsen eläuksesta ja lapsella voi olla perintöoikeus.

Hedelmöityshoitolain mukaan luovutetusta sukusolusta syntyneellä henkilöllä on 18 vuotta täytettyään oikeus selvittää Valviran kautta luovuttajan henkilöllisyys. Tiedon saannin edellytyksenä on, että vanhemmat ovat kertoneet lapselle, miten hän on saanut alkunsa.

Korvaus

Hyväksytylle spermanluovuttajalle maksetaan matkakulut yleisen eli halvimman kulkuneuvon mukaan, sekä jokaiselta klinikalla käynniltä KELA:n peruspäivärahan suuruinen korvaus.

Yhteystiedot

Kuopion yliopistollisen sairaalan lisääntymislääketieteen yksikkö

IVF-hoitajan puh: 017-172718

TAI

email (laita vain nimesi ja puhelinnumerosi): sukusolupankki@kuh.fi

Lainsäädäntö

Sukusolujen luovutuksesta ja siihen liittyvistä seikkoja on säädetty lailla 1.9.2007 alkaen (Laki hedelmöityshoidosta 2006/1237, Laki hedelmöityshoidosta annetun lain muuttumisesta 376/2009). Luovuttajalle maksettavasta vapaaehtoisesta korvauksesta sekä luovuttajan tunnuksesta säädetään Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa hedelmöityshoidosta (825/2007).

Kudoslaki (Laki ihmisten elimien, kudosten ja solujen lääketieteellisestä käytöstä, 547/2007) ja Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen (FIMEA) määräys (3/2014) säätelevät luovutettujen sukusolujen hankintaan, taltioimiseen ja käyttöön liittyvää kudosturvatoimintaa.

Laskutusosoite

POHJOIS-SAVON
SAIRAANHOITOPUOLIN KY
PL 3036
70090 MONETRA

Posti- ja käyntiosoite

PUIJON SAIRAALA
KAARISAIRAALA
PL 100
70029 KYS
Puijonlaaksontie 2
Kuopio

SÄDESAIRAALA
PL 100
70029 KYS
Kelkkailijantie 7
Kuopio

ALAVAN SAIRAALA
PL 200
70029 KYS
Kaartokatu 9
Kuopio

JULKULAN SAIRAALA
PL 300
70029 KYS
Puijonsarventie 60
Kuopio

KUOPION
PSYKIATRIAN KESKUS
PL 400
70029 KYS
Viestikatu 1-3
Kuopio

Vaihde (017) 173 311
etunimi.sukunimi@kuh.fi
Y-tunnus 0171495-3

www.psshp.fi



Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri
Naistentaudit ja synnytykset 1192P

Potilasohje 4 (4)
OHJE-2020-00623 00.01.01.02
26.1.2021 / v03 Julkinen

Oleelliset muutokset edelliseen versioon:

Laskutusosoite
POHJOIS-SAVON
SAIRAANHOITOPUIRIN KY
PL 3036
70090 MONETRA

Posti- ja käyntiosoite
PUIJON SAIRAALA
KAARISAIRAALA
PL 100
70029 KYS
Puijonlaaksontie 2
Kuopio

SÄDESAIRAALA
PL 100
70029 KYS
Kelkkailijantie 7
Kuopio

ALAVAN SAIRAALA
PL 200
70029 KYS
Kaartokatu 9
Kuopio

JULKULAN SAIRAALA
PL 300
70029 KYS
Puijonsarventie 60
Kuopio

KUOPION
PSYKIATRIAN KESKUS
PL 400
70029 KYS
Viestikatu 1-3
Kuopio

Vaihde (017) 173 311
etunimi.sukunimi@kuh.fi
Y-tunnus 0171495-3

www.psshp.fi